

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у листопаді 2024 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

У Києві 14 листопада відбувся шостий Міжнародний ярмарок грантів у сфері культури. Захід було організовано Національним бюро програми ЄС «Креативна Європа» в Україні за підтримки Українського культурного фонду, Goethe-Institut та House of Europe. Головною темою заходу стала міжнародна співпраця та підтримка Європейським Союзом українського сектору культури, а також роль України в спільному європейському просторі. З презентаціями про проекти підтримки культурного та креативного секторів виступили представники найбільших національних, європейських та міжнародних програм. Зокрема учасники ярмарку мали можливість ознайомитися із програмою House of Europe, що фінансується ЄС та підтримує професійний й творчий обмін між українцями та їхніми колегами в країнах ЄС і Великій Британії, а також програмами ЄС Еразмус+, «Горизонт Європа» та ін.

З 11 по 13 листопада тривали події Сьомого міжнародного форуму Центральної та Східної Європи Via Carpatia. Цього року вперше його гостей приймав не карпатський регіон, а столиця України. У межах форуму було проведено ряд заходів на культурну тематику, зокрема відбулася столична прем'єра вистави «Дзяди» за твором Адама Міцкевича, створеної у співпраці українських і польських театральних митців. Польська режисерка Мая Клечевська інтерпретувала виставу на сучасний контекст, у співпраці з Івано-Франківським національним академічним драматичним театром ім. Івана Франка. Виставу визнано головною театральною подією 2023 року у Польщі. Завершився міжнародний форум церемонією вручення щорічної премії за гуманістичне служіння імені Станіслава Вінченца. Лауреатом став Ростислав Держипільський, режисер, народний артист України, генеральний директор та художній керівник Івано-Франківського драмтеатру. У межах форуму відбулася також міжнародна конференція «Українсько-польська зустріч». Серед іншого

на ній було порушено тему інформаційної безпеки та протидії російській пропаганді. Зокрема до обговорення долучилися Міхал Бронятовський, директор і головний редактор польського міжнародного телеканалу TVP World і Єжи Вуйцік, видавець і ідеолог журналу Sestry (Варшава).

Міністр культури та стратегічних комунікацій України М. Точицький 25 листопада зустрівся з керівницею Офісу ЮНЕСКО в Україні К'ярою Децці Бардескі, задля обговорення напрямів подальшої співпраці у сфері культури. Йшлося, зокрема, про підтримку у збереженні національної культурної спадщини, захист української медійної сфери під час російської агресії та розширення партнерства між Україною та ЮНЕСКО у впровадженні ініціатив, спрямованих на збереження та відновлення культурної спадщини, а також надання психологічної підтримки вразливим соціальним групам через мистецтво.

26 листопада міністр М. Точицький провів зустріч з Головою комітету закордонних справ Сейму Республіки Польща, головою Ради з питань співпраці з Україною Павлом Ковалем, Тимчасовою повіреною у справах Республіки Польща в Україні Агнешкою Гуральською та директором Польського інституту в Києві Ярославом Годуном. Сторони скоординували плани щодо реалізації спільних ініціатив у сфері культури, зокрема під час головування Польщі в ЄС у першій половині 2025 року, а також обговорили інтенсифікацію діалогу щодо історичного минулого.

Крім того, М. Точицький провів ряд зустрічей з надзвичайними і повноважними послами в Україні: 4 листопада – Республіки Індія Раві Шанкармом; 14 листопада – Королівства Іспанії Рікардо Лопесом-Арандою Хагу; 25 листопада – Бельгії Люком Якобсом та Японії Масаші Накагоме; 27 листопада – Литовської Республіки Інгою Станіте-Толочкене; 28 листопада – Держави Ізраїль Міхаелем Бродським. Під час зустрічей було обговорено актуальні питання поглиблення культурної співпраці між країнами.

Заступник міністра культури та стратегічних комунікацій України з питань європейської інтеграції Андрій Наджос провів зустріч із керівницею з публічної політики корпорації Meta (США) в Центральній та Східній Європі Катериною Крук, яка засвідчила позицію корпорації META щодо збереження послідовної підтримки України.

29 листопада під час зустрічі заступника міністра культури та стратегічних комунікацій України Андрія Наджоса з керівником міжнародного департаменту японського інформаційного агентства KYODO NEWS Тошімітсу Саваї було обговорено перспективи розширення взаємодії у сфері культури та стратегічних комунікацій, а також спільні ініціативи, що сприятимуть протидії дезінформації.

Український культурний фонд презентував конкурсні програми восьмого грантового сезону для підтримки митців і діячів культури на 2025 рік. Відкрила восьмий грантовий сезон програма «Стипендії», фінансовим партнером якої

виступило Міністерство культури Великого Герцогства Люксембург. Мета програми – підтримати індивідуальну культурно-мистецьку діяльність митців та діячів культури, в тому числі осіб з інвалідністю, внутрішньопереміщених осіб та ветеранів, які постраждали внаслідок воєнних дій російської федерації.

Український ПЕН прийняв делегацію угорських та словацьких письменників і журналістів у рамках програми In Solidarity with Ukraine, що має на меті продемонструвати наслідки злочинів російської армії проти України та її культури, надати учасникам іноземних делегацій – письменникам, журналістам, публіцистам, культурним менеджерам та лідерам думок – відчуття контексту та розуміння нинішньої ситуації в Україні в умовах війни. Зі Словаччини до України приїхали письменник Марек Вадас, журналіст Ян Маркос, політичний аналітик Григорій Месежников, письменник Міхал Гворецький, журналіст Міро Пасторек. З Угорщини завітали письменник Віктор Горват та наукова співробітниця Центру євроатлантичної інтеграції та демократії (CEID) Дорка Такачі. Зокрема у рамках візиту 7 листопада делегати взяли участь у дискусії «Чому Центральна Європа має переосмислити себе».

За кордоном

Міністри закордонних справ України А. Сибіга та Польщі Радослав Сікорський на зустрічі у Варшаві 25 листопада ухвалили спільну заяву щодо питання ексгумації жертв Волинської трагедії. У заяві Україна підтвердила відсутність перешкод для проведення пошуково-ексгумаційних робіт на своїй території. Згідно з документом, найближчим часом дві країни розпочнуть роботу спільної робочої групи під егідою міністерств культури з метою проведення фахової роботи та досягнення порозуміння між сторонами.

19 листопада у Брюсселі відбулася подія «Стійкість через культуру: підтримка ЄС української культури», організована House of Europe та Goethe-Institut Ukraine за підтримки генерального директорату з питань освіти, молоді, спорту та культури Єврокомісії. Серед учасників були заступник міністра культури та стратегічних комунікацій України Андрій Наджос, а також представники Європейської Комісії та провідних європейських організацій. Особливу увагу під час заходу було приділено рекомендаціям експертної групи ЄС, спрямованим на захист і збереження української культурної спадщини в умовах війни. Участь у дискусії взяли також представники українських громадських організацій та фахівці у сфері захисту культурної спадщини.

20 листопада заступник міністра Андрій Наджос у складі української делегації взяв участь у дев'ятому засіданні Кластера 4 Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та Європейським Союзом. Серед основних питань порядку денного були наука і технології, інформаційне суспільство, аудіовізуальна політика, освіта та молодь, культура та спорт.

З 28 жовтня по 1 листопада в Ризі відбувся тренінг для представників 8 українських міністерств, присвячений використанню простої та зрозумілої мови в державній комунікації. Організатори заходу: Міністерство культури та стратегічних комунікацій України; SUSTENTO – організація, яка представляє неурядовий сектор Латвії в політиці інвалідності в Європейському Союзі; Viegļās Valodas Agentura – асоціація експертів та спеціалістів, які вміють готувати доступну інформацію для кожного легкою та простою мовою; European Disability Forum: Homepage – головна організація людей з обмеженими можливостями, яка захищає інтереси понад 100 мільйонів людей з обмеженими можливостями в Європі.

Київ взяв участь у 13-му саміті культури міст всесвітньої мережі World Cities Culture Forum, який відбувся наприкінці жовтня – початку листопада. Цьогорічний саміт зібрав понад 100 лідерів із 36 міст світу та був присвячений темі «Культура майбутнього: як наступне покоління формуватиме наш світ». Українську столицю представляли депутатка Київської міської ради, голова постійної комісії з питань культури, туризму та суспільних комунікацій Вікторія Муха та директор Департаменту культури КМДА Сергій Анжияк. Участь Києва у World Cities Culture Forum стала можливою за сприяння міст Лондона, Амстердама, Единбурга, що є побратимами Києва, та некомерційної організації Bloomberg Philanthropies (Нью-Йорк, США).

Одеса представила Стратегію культурного розвитку на форумі EU4Culture у Молдові. Це – дводенний заключний захід проєкту EU4Culture – програми Європейського Союзу, спрямованого на підтримку культурного розвитку країн регіону Східного партнерства – Азербайджану, Вірменії, Грузії, Молдови та України. Одеса долучилась до проєкту в середині 2023 року.

Село Урич на Львівщині й селище Ворохта в Карпатах (Івано-Франківська область) увійшли до світової мережі «Найкращі туристичні села». Переможців було оголошено під час 122-ї сесії виконавчої ради всесвітньої туристичної організації «ООН Туризм», яка пройшла в місті Картахені, що в Колумбії.

У Музеї Варшавської битви 1920 року в місті Радзимін (Польща) відбулося відкриття виставки плакатів «Трибунал для росії», створеної за сприяння Офісу Президента України фондом польського Музею перемоги над деспотизмом.

У центрі ЮНЕСКО в Регенсбурзі (Німеччина) було представлено експозицію «Історична батьківщина німців в Україні та Одесі». Експозиція складалася з трьох частин: історичної, художньої та сучасної. Зокрема на ній висвітлювалася співпраця між містами та допомога Регенсбурга Одесі від початку війни. Експозицію було розроблено та організовано за підтримки Департаменту культури, міжнародного співробітництва та європейської інтеграції міста Одеси та Департаменту культури й охорони культурної

спадщини міста Регенсбург. Участь у її відкритті взяли мер Одеси Геннадій Труханов і мер Регенсбурга Гертруд Мальц-Шварцфішер.

З 4 листопада по 8 грудня в столиці Аргентини, Буенос-Айресі, у Національному музеї Casa Nacional del Bicentenario, за підтримки Посольства України проходить виставка «Діти війни», яка об'єднала 78 робіт українських дітей та молоді – переможців Міжнародного художнього фестивалю «МАЛЮЙ.UA». Художні твори для проєкту було обрано в рамках артмарафону «Покоління війни», який проходив у Києві цього року.

Три українські організації – Український ПЕН-клуб, Lviv Media Forum і медіа «Рубрика» – отримали відзнаку «Відвага заради демократії» під час 12-ї Глобальної асамблеї Світового руху за демократію, що відбулася в Йоганнесбурзі (ПАР). Цією нагородою організатори вшанували «відважну діяльність українського громадянського суспільства в умовах війни».

У Берліні офіційно презентовано нову платформу, метою якої є зміцнення відносин між Україною і Німеччиною та поширення інформації про нашу країну. Офіційне відкриття Німецько-українського товариства – «За нашу і вашу свободу e.V (DUG)» відбулось 29 листопада за підтримки Institute for Foreign Relations e.V (ifa) за кошти Міністерства закордонних справ ФРН.

Вшанування пам'яті

В Україні

21 листопада, до Дня вшанування пам'яті жертв Голодомору, в столичному кінотеатрі «Жовтень» відбулася українська прем'єра повнометражної документальної стрічки «Сімейний альбом» за участі творчої команди та головної героїні – британської фотохудожниці Самари Пірс. На Харківщині, де фіксував геноцид українців її прадід, Александр Вінербергер, вона зробила власні світлини сучасної війни. «Сімейний альбом» реалізували за результатами конкурсного відбору за державної підтримки «Мультимедійною платформою іномовлення України» у партнерстві з Національним музеєм Голодомору. Виробництво – компанії Good Morning Films; режисерка – Марина Ткачук.

Інформаційна безпека. Медіа

В Україні

ГО «Детектор медіа» і PR-агентство Spinus Agency у співпраці з ЮНЕСКО та за підтримки Японії розпочали кампанію «Медіаграмотність – це свобода», яка має на меті підвищити рівень медійної та інформаційної грамотності серед українців і наголошувати на важливості критичного мислення та навичках протидії дезінформації у воєнний час.

7 листопада відбулася трансляція Всеукраїнського уроку медіаграмотності. А 26 листопада в Укрінформі було презентовано результати Національного тесту з медіаграмотності, який цьогогоріч об'єднав понад 76 тисяч

українців. Ці заходи організував Національний проєкт з медіаграмотності «Фільтр» Міністерства культури та стратегічних комунікацій України за підтримки ПРООН в Україні та фінансування уряду Японії.

За кордоном

7 листопада в Торонто (Канада) відбувся спеціальний показ документального фільму українського режисера Корнія Грицюка «Zineta». Стрічка досліджує як російське кіно протягом останніх десятиліть формувало ксенофобію та шовінізм у суспільстві. Після перегляду пройшла дискусія за участі канадських політиків, журналістів та кінознавців, під час якої обговорювалися методи протидії російській дезінформації та її вплив на суспільство. Показ фільму та дискусію ініціювало Генеральне консульство України в Торонто. Співорганізатором виступила українсько-канадська кінематографічна спільнота, зокрема українська продюсерка Анна Паленчук.

В Українському домі у Загребі за спільної організації посольства України в Хорватії, Української громади міста Загреб та ГО «Армія громад України» відбулася експертна зустріч, присвячена протидії російській пропаганді в умовах війни. Під час заходу присутні іноземні дипломати та експерти ознайомилися із результатами та напрямками роботи української організації VoxUkraine Eng, що реалізує проєкт VoxCheck, спрямований на вивчення та протидію російській дезінформації.

Дні культури

В Україні

З 22 по 24 листопада у Житомирі відбулися XVI Дні польської культури. Цього року заходи були присвячені 170-річчю від дня народження житомирського композитора Юліуша Зарембського, 100-річчю від дня смерті письменника Юзефа Конрада-Коженювського та 35-річчю Житомирської обласної спілки поляків в Україні. Зокрема у Житомирській обласній філармонії ім. С. Ріхтера у рамках XVI Днів польської культури в Україні та 29-го Міжнародного фестивалю польської культури «Terza Polesia» пройшов святковий концерт під почесним патронатом Маршалка Сенату Республіки Польща Магожати Кідави-Блонської. Також у програмі Днів польської культури – презентація виставки «Я був поляком – громадянином України», підготовлена Центром польської культури та діалогу в Івано-Франківську за підтримки Генерального консульства РП у Львові, за ініціативи Фондації «Wolnosc i demokracja».

За кордоном

Інститут стратегії культури, що є муніципальною інституцією у Львові, ініціював проведення 7 та 8 листопада в естонському місті Тарту, яке цього року має титул «Європейська столиця культури» (ЄСК), українських днів «UKRAINE! UNMUTED». Проєкт UKRAINE! UNMUTED у Тарту став частиною тамтешньої цілорічної програми міста як ЄСК. Більшість подій дводенної програми відбулися у просторі офісу Тарту 2024. Подію відкрили представники обох країн – України й Естонії, зокрема й міські голови Львова й

Тарту – Андрій Садовий та Урмас Клаас, які того ж дня підписали угоду про партнерство між двома містами. Першого дня відбувся цикл дискусій про людей, інституції та сферу культури перед сучасними викликами. Серед учасників – Юлія Ваганова, мистецтвознавиця, кураторка, генеральна директорка Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків (Київ); Сір'є Гелме, генеральна директорка Фонду Художнього музею Естонії; Дафні Толіс, режисера, продюсерка та журналістка (Афіни, Греція); Берк Вагер, естонський письменник, культурний менеджер; Карл Генрік Фредрікссон, шведський письменник і журналіст, який живе у Відні та ін. 8 листопада була можливість дізнатися більше про українське сучасне мистецтво – завдяки презентації онлайн-платформи «Український Зріз», яка представляє українське мистецтво на основі трієнале сучасного українського мистецтва «Український Зріз». Продовженням була презентація збірки есеїв «UKRAINE! UNMUTED». Книжка має на меті відкрити іноземцям українську культуру, зруйнувати стереотипи про неї. Ще одна частина програми – перформанс Марії Бакало «Лабіринт без мінотавра» та виступи українських митців. Проєкт «UKRAINE! UNMUTED» реалізували ГО «Вірменська 35» та Інститут стратегії культури за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного Фонду «Відродження» в рамках спільної ініціативи «Європейське Відродження України», а також за підтримки Українського інституту.

Закордонне українство

В Україні

Президент України Володимир Зеленський нагородив посмертно першого віцепрезидента Світового Конгресу Українців (СКУ) Стефана Романіва орденом князя Ярослава Мудрого IV ступеня. Також Президент В. Зеленський вручив голові Національного конгресу українців Молдови (НКУМ) Дмитру Лекарцеву орден «За заслуги» III ступеня. Урочиста церемонія відбулася у приміщенні Верховної Ради України у Києві.

За кордоном

Українці по всьому світу вшанували пам'ять жертв штучного голоду у День пам'яті жертв Голодоморів та 91-ші роковини Голодомору 1932–1933 років. Зокрема в Анкарі (Туреччина) відбулася панель на тему «Російське гноблення в Україні та Криму: Голодомор, окупація, вигнання та війна, участь в якій взяли українські та турецькі науковці. Захід було організовано університетом Хаджи Байрам Велі та посольством України в Туреччині. З 22 листопада до 1 грудня в аргентинському місті Тігре (провінція Буенос-Айрес) діяла виставка Юлії Федорович «ГӨЛЮДӨМӨР», організована Українською Центральною Репрезентацією в Аргентинській Республіці разом з міською владою, за підтримки українського посольства. Мережа українських асоціацій з усієї Італії «Slava Ukraini» запросила долучитися до серії акцій і заходів з

метою вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду в Україні, які відбулися в Римі та ще в десятках італійських міст упродовж 23–24 листопада. Зокрема, у місті Ріміні було проведено конференцію «Голодомор. Пам'ять, яку заперечують», а у місті Реджо-Емілія – поминальну процесію. У містах Модена, Прато та Реджо-Емілія було показано фільм про Голодомор в Україні польської режисерки Агнешки Голланд «Ціна правди», який в італійському кінопрокаті отримав назву «Тінь Сталіна». Акції «Запали свічку пам'яті» провели українські громади та посольства у Брюсселі (Бельгія), в Ризі (Латвія), Таллінні (Естонія), Салоніках (Греція) та ін. Заходи зі вшанування пам'яті жертв Голодоморів відбулися також у Лівані, ОАЕ, В'єтнамі, Таїланді та інших країнах світу.

У рамках заходів до 1000 днів від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну в Афінах 26 листопада відбулася дискусія під назвою «1000 днів незламності», організована посольством України. Участь у круглому столі взяли представники понад 30 дипломатичних місій в Афінах, представники урядових установ та Парламенту Греції, представники експертних кіл, провідних аналітичних центрів, а також українських громадських організацій в Греції. Міжнародна акція солідарності та підтримки до 1000 днів повномасштабної війни росії проти України та відкриття тематичної виставки відбулися в посольстві України в Туреччині. У різних містах Нідерландів – Гаазі, Роттердамі, Гарлемі, Утрехті, Тілбургу, Арнемі, Заандамі, Зволле – українці, які через повномасштабне вторгнення росії були змушені залишити рідні домівки, провели акцію подяки нідерландському народу й уряду Нідерландів за підтримку та допомогу. На форумі «1000 днів незламності» у Парижі було презентовано онлайн-платформу «Разом» – проєкт, що об'єднає українсько-французькі асоціації задля спільної підтримки України. Створена за підтримки Посольства України у Франції, платформа стане майданчиком для комунікації, поширення подій та залучення ресурсів. А у Військовому меморіалі Республіки Кореї (м. Сеул) посольство України провело пам'ятний захід. Гостям було презентовано дві виставки – «Хронологія війни» та «Листівки з України» Українського інституту.

У комуні Яблоана, що на півночі Молдови, вперше за 30 років пройшов регіональний фестиваль української культури «Культура єднає», організований Національним конгресом українців Молдови і примерією комуни Яблоана за підтримки USAID у Молдові та Агентства міжетнічних відносин Молдови. Захід об'єднав українські та молдовські культурні традиції. Було представлено народні пісні і танці, автентичну кухню та ремесла. У рамках події також відбулася консультаційна зустріч НКУМ з Радою мерів північної частини країни. На зустрічі було представлено стратегію розвитку регіону до 2030 року, спрямовану на захист прав української громади, економічний розвиток, покращення доступу до освіти та охорони здоров'я, а також підтримку культурних ініціатив.

Український стенд було представлено на ХІХ Міжнародному різдвяному благодійному ярмарку, організованому Міжнародним жіночим клубом Таллінна. Стенд організували посольство України в Естонії та Союз українок Естонії. Усі кошти, вторговані під час базару, будуть спрямовані на реабілітацію Михайла Воловикова з Херсона, який постраждав під час обстрілу цивільної інфраструктури російськими військами і наразі проходить тривалий курс відновлення.

На Міжнародному різдвяному благодійному ярмарку, який відбувся 30 листопада на Ратушній площі та у приміщенні Ратуші міста Вільнюс, було представлено два стенди «Україна», підготовлені спільно посольством України та Міжнародною українською школою у Литві за участі Освітнього простору «Гравітація», а також Українського центру.

У португальському місті Фару 30 листопада – 1 грудня тривав благодійний фестиваль української культури «Україна вишивана», метою якого був збір коштів на придбання необхідного спорядження для однієї з бригад Збройних сил України. Подію організовано Спільною українців Алгарве й Українською недільною школою імені Т. Шевченка.

24 листопада у Таллінні відбувся ярмарок Ukrainian Craft days («Дні українських ремесел»), під час якого естонці, українці та гості Естонії мали змогу поринути у світ українського крафтового традиційного і сучасного мистецтва. На заході були представлені унікальні вироби 15 українських майстринь.

На міжнародному артфестивалі інклюзії в Загребі (Хорватія) вдруге виступив унікальний український театр акторів з вадами слуху «Райдуга» з концертною програмою «З Україною в серці». Виступ підтримали Українська громада міста Загреб та українське посольство.

В ізраїльському місті Рамат Ган відбулася осіння зустріч української громади, відома як «Українська здибанка», присвячена захисникам України та Ізраїлю. Цей захід став частиною проєкту, спрямованого на популяризацію української культури та мови. Частину коштів, що були зібрані, буде спрямовано на підтримку 67-ї та 47-ї окремих механізованих бригад Збройних сил України.

У японському місті Кобе 26 листопада пройшли урочистості з нагоди відкриття почесного консульства України в м. Кобе та Українського наукового центру імені Мацугучі Тадаші при університеті Кобе Гакуїн.

У Баку 9 листопада урочисто було відкрито оновлений Український центр, який стане місцем зустрічей української громади в Азербайджані та всіх, хто цікавиться українською культурою та історією. Частиною відкриття стала прем'єра фотовиставки українського фотохудожника Максима Старікова, присвячена українським дітям війни.

Фестивалі

В Україні

15–17 листопада у Львові проходили події XIII Міжнародного фестивалю «Відкриваємо Падеревського», присвяченого видатним постатям польської культури, тісно пов'язаним зі Львовом. 150-річчя від дня народження оперного співака Адама Дідура стало нагодою організації гала-концерту у Львівській національній філармонії ім. М. Скорика у співпраці з Львівським національним академічним театром опери та балету імені С. Крушельницької та Сілезькою оперою. З нагоди відзначення цього річчя у всьому світі під патронатом ЮНЕСКО Всесвітнього року Збігнева Герберта 16 листопада у львівському Палаці Потоцьких у межах XIII Міжнародного фестивалю «Відкриваємо Падеревського» відбулася серія заходів, присвячених 100-річчю від дня народження польського поета – уродженця Львова. Серед них – конференція «Львів Збігнева Герберта та спільний простір для української, польської та єврейської культури» за участі спікерів з Польщі та України та показ моно-вистави «Останнє танго з Гербертом» за мотивами творів Збігнева Герберта (автор і виконавець – польський актор і режисер Пшемислав Тейковський). Традиційною частиною фестивалю стала церемонія вручення відзнаки PADEREWSKI за особливі заслуги у царині українсько-польського порозуміння. Серед нагороджених – співголова Групи Верховної Ради з міжпарламентських зв'язків з Польщею, член Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики, народний депутат Микола Княжицький, польський політик, історик і публіцист Павел Коваль і професор Марек Вільчинський (Польща).

За кордоном

Українські спікери виступили на події, організованій TEDxKyiv спільно TEDxBrayfordPool у Великій Британії – United By Ideas. Це дводенний україно-британський фестиваль ідей (2–3 листопада) у британському Лінкольні. Серед спікерів з України: В. Дзех, військовослужбовець і професійний лялькар (тема виступу «Як війна змінює культуру та фронтний ляльковий театр»); Ю. Любченко, художниця; О. Овчарук, професорка Національної академії керівних кадрів культури й мистецтв у Києві, запрошена професорка Університету Лінкольна; І. Муха, співачка й авторка пісень, лідерка гурту МУНА та керівниця Ukrainian School Band у Ноттінгемі; Д. Чижик, фотографиня, яка вивчає фотографію в Університеті Лінкольна.

Музика

В Україні

14 по 22 листопада в Колонній залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України відбувався Міжнародний фестиваль барокової музики «KYIV BAROQUE FEST». Його було організовано у партнерстві з українськими та міжнародними організаціями, зокрема Open Opera Ukraine,

Французьким інститутом в Україні, Чеським центром у Києві, Польським інститутом у Києві та іншими. Відкрив KYIV BAROQUE FEST сольний концерт Жана Рондо (клавесин, Франція). У рамках фінального концерту вперше в Україні виступив відомий контратенор Андреас Шолль з Німеччини разом з українськими музикантами Liatoshynskiy Capella: Early Music Ensemble&Choir Національного будинку музики з програмою «Ich habe genug» («Цього мені достатньо»).

У Львові з 31 жовтня по 3 листопада тривав XXI Міжнародний фестиваль давньої музики. До його проведення долучились партнери: польське товариство авторів ZAiKS, Фондація Академії давньої музики у Щецині (Польща) та Львівська національна музична академія імені Миколи Лисенка. На фестивалі, крім українських виконавців, виступили учасники з Польщі: органіст Марек Топоровський та диригент Павел Осуховський на чолі Оркестру Барокової капели Львівської національної музичної академії, до яких приєднались солісти, зокрема, польська клавесиністка Уршуля Ставіцька.

11 листопада, з нагоди Дня Незалежності Польщі, Національна філармонія України провела фінальний концерт в рамках проекту «Польська музика в Україні». Він завершив серію виступів, що від травня звучали у Хмельницькому, Полтаві, Києві та Черкасах під орудою польського диригента з українським корінням Романа Реваковича. У київському концерті Національного ансамблю солістів «Київська камерата» під батудою польсько-українського маестро Романа Реваковича звучали твори Генрика Миколая Гурецького, Кшиштофа Пендерецького, Войцеха Кіляра та Миколая Пьотра Гурецького-сина. Концерт пройшов за підтримки Міністерства культури та національної спадщини Республіки Польща. А його співorganizаторами виступили Польський інститут у Києві та Фондація Pro Musica Viva.

13 листопада у Національній філармонії за підтримки Посольства Австралії в Україні відбувся концерт «Далеко від дому» на музику австралійської композиторки українського походження Катерини Ліхути у виконанні Національного академічного духового оркестру України.

11 листопада у залі Дипломатичної академії України у Києві прозвучала світова прем'єра першої опери українського композитора Дмитра Бортнянського «Креонт», партитура якої майже 250 років вважалася втраченою. Захід відбувся у форматі закритого концерту. Автор проекту «Повернення світу першої опери Дмитра Бортнянського «Креонт» – народний артист України, диригент Національної опери України Герман Макаренко. Прем'єра відбулася за підтримки Міністерства закордонних справ України, під патронатом ЮНЕСКО, який надала особисто генеральна директорка Одрі Азуле, а також під патронатом загальноєвропейської федерації асоціацій Europa Nostra, яка опікується збереженням європейської культурної спадщини.

10 листопада проект «Спадок» (авторка – солістка Національного академічного театру оперети у Києві Катерина Левицька) спільно з київським

Музеєм Ханенків презентував альбом романсів на вірші українських поетів і обробок народних пісень ХХ століття. Проект «Спадок» є переможцем грантової програми Per Forma, яку здійснює платформа Kyiv Contemporary Music Days за підтримки Performing Arts Fund NL та Міністерства освіти, культури та науки Нідерландів для розвитку сектору перформативних мистецтв в Україні.

За кордоном

13 листопада у німецькому місті Людвігсхафен розпочався гастрольний тур Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України, який тривав до 5 грудня. Оркестр виступив у відомих європейських концертних залах: у Берлінській, Ессенській, Кельнській філармоніях (Німеччина), в Залі Королеви Єлизавети в Антверпені (Бельгія), Театрі принца-Регента у Мюнхені (Німеччина), Варшавській філармонії (Польща) і Вадуцькому залі в Ліхтенштейні, а також вперше в Ельбській філармонії (Гамбург, Німеччина). У цьому турі разом із оркестром виступали німецька віолончелістка Рафаела Громес, українсько-австрійський піаніст Павло Качнов, німецький піаніст Нурон Мукумі та німецька скрипалька Анне-Луїза Крамб, французький віолончеліст Іван Карізна.

Харківський кросовер-оркестр Prime Orchestra, у межах європейського туру, виступав у листопаді – на початку грудня у містах Чехії, серед яких – Оломоуц, Острава, Градець-Кралове, Усті-над-Лабем, Брно, Чеські Будейовиці, Їглава, Карлові Вари, Пардубиці, Прага і Пльзень. Головна мета туру – придбати велику повнопривідну машину швидкої допомоги для прифронтових сіл Харківщини.

16 листопада в Мадриді (Іспанія) завершився фінал пісенного конкурсу «Дитяче Євробачення 2024», на якому Україну представив 12-річний Артем Котенко з Охтирки (Сумська область) з піснею Hear Me Now (Дім). Він посів почесне третє місце.

Хореографічне мистецтво

В Україні

Представники хореографічного мистецтва зі Словаччини, Польщі, Грузії, Македонії були серед 250 учасників ІХ Міжнародної хореографічної асамблеї імені Наталії Скорульської, яка відбулася напередодні Дня працівників культури та аматорів народної творчості, 8 листопада, у Житомирі.

Театр

В Україні

Члени міжнародного журі з 5 європейських країн оцінювали 14 вистав-фіналісток VI Всеукраїнського фестивалю-премії GRA (засновник та організатор – Національна спілка театральних діячів України), фінальний етап якого відбувся з 23 листопада по 2 грудня у Львові, Івано-Франківську та Києві.

Так, Ева Баль – асоційована професорка факультету польської мови Ягеллонського університету, очільниця Дослідницького центру локальних культур; Йорген Кнудсен із Норвегії – дипломований мистецтво- та театрознавець, художній керівник театру Black Vox в Осло, мультижанровий композитор; Жанін Ортис із Німеччини – провідна драматургиня дюссельдорфського театру Schauspielhaus, очолює Студію молодого актора в Лейпцизькій вищій школі музики й театру імені Фелікса Мендельсона. З Естонії завітала Мееліс Ойдсалу – театральний критик та журналіст. Фінляндію представляла Гінріікка Ліндквіст – виконавча директорка Nordic Drama Corner.

16 листопада на головній сцені Національної оперети України відбулася прем'єра спільного французько-українського проекту – вистави з ляльками «Пригоди Орфея» на основі опери «Орфей і Еврідіка» К. В. Глюка. Над постановкою працювали авторка ідеї та лібрето – французька режисерка Валері Лесо та художник-сценограф – Паскаль Лаахілі (Франція) та ін.

Прем'єру вистави литовського режисера Йокубаса Бразіса «Прометей закутий» за мотивами трагедії Есхіла було представлено 12 листопада на камерній сцені Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка. Режисер приїхав до Києва разом з командою: сценографкою Кароліною Фіодоровайте, художником зі світла Каролісом Жаюскасом та перекладачкою Ілоною Довейко.

Івано-Франківський національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка у співпраці з Краківським театром імені Юліуша Словацького (Польща) та театром віртуальної реальності CyberRauber (Німеччина) представив 8 листопада прем'єру цифрового експериментального перформансу «Так звана людяність у божевіллі», створеного польським режисером Кшиштофом Гарбачевським, на основі незавершеної п'єси польського драматурга Ігнація Віткевича, доповненої штучним інтелектом.

У Львівському театрі опери та балету імені Соломії Крушельницької, на новій сцені «Львів Опера: Малярка», 22 листопада відбулася прем'єра опери «Русалонька» сучасного японського композитора Ясухіро Касаматсу. Композитор приїхав до Львова з власної ініціативи, щоб подивитися постановку свого твору.

За кордоном

6 листопада у Німецькому державному театрі Тімішоари (Румунія) було представлено прем'єру вистави «BLOCKPOST» про події 24 лютого 2022 року в Україні. Постановку п'єси Антона Несміянова здійснив режисер Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки Олександр Степанцов. Втілена вона була силами команди театру та за підтримки художника-постановника Лени Дробної і студентів факультету музики та театру Universitatea de Vest din Timișoara. Захід відбувся завдяки ініціативі культурного фонду ARTMEDIA та асоціації FAINA UA у межах

румунсько-українського театрального проекту Sunlight Over Borders. У його межах відбулися публічні дебати, а 5 листопада у місті Тімішоара пройшов круглий стіл «Театр як міст: від культурної реставрації до міжнародної співпраці» за участі провідних діячів театру з України і Румунії.

1 листопада Одеська національна опера розпочала свій гастрольний тур у Нідерландах (Амерсфорту) та Бельгії (Антверпен і Гент) з осучасненою версією опери «Богема» Джакомо Пуччіні, яка стала мистецькою колаборацією українських, бельгійських, нідерландських та німецьких митців. У гастрольному турі взяли участь понад 100 артистів театру.

У Вроцлаві (Польща) відбувся показ перформансу та відеоінсталяції про Миколаїв «Втрачений рух» від української мисткині Нани Бякової в межах фінальної лабораторії програми «What's Next?», яка реалізовується у партнерстві організацій Польщі, Німеччини, Австрії, Румунії та України.

Кіно

В Україні

Шостий Франко-український фестиваль молодого кіно «Міст», проходив з 27 по 30 листопада у змішаному форматі. Глядачі з усього світу через онлайн-платформу могли безкоштовно переглядати конкурсну програму, що включала 15 українських короткометражних і документальних фільмів. Гран-прі здобула стрічка «Інша ніч» режисерки Дарини Сніжко. Найкращим короткометражним художнім фільмом визнано «Ніч Леополісу» режисера Нікона Романченка, а найкращим короткометражним документальним фільмом – «Віта» режисерки Віти Стойкової. Спеціальними відзнаками журі нагороджено стрічки «Останній ворон» Ярослави Козуліної та «Згасаюче світло» Івана Орленка. До складу міжнародного журі, яке очолила французька кінопродюсерка Фаб'єнн Сервен-Шрайбер (Франція), входили сценаристка, журналістка Марина Багрій-Шахматова (Україна), журналістка, сценаристка, правозахисниця Манон Луазо (Франція – Велика Британія), провідний кінокритик видання Le Monde Жан-Мішель Фродон (Франція), режисерка Кася Адамик (Польща) та актор, продюсер, режисер, письменник Жонатан Заккаї (Бельгія). Крім того, у межах заходу було проведено 6 професійних майстер-класів для навчання та обміну знаннями, а також офлайн-спецпокази на тему історичних подій та сучасних реалій у Марселі (Cité des Associations) та Одесі (Одеська кіностудія), де поціновувачі українського кіно могли переглянути позаконкурсну програму та взяти участь у благодійних зборах. Фестиваль було організовано Міжнародною асоціацією розвитку і підтримки української культури, у партнерстві із CinéTévé та Association de Développement Personnel Franco-Ukrainienne, за підтримки Держагентства України з питань кіно, European Solidarity Fund For Ukrainian films (ESFUF), Французького інституту в Україні, Посольства Франції в Україні, Alliances Françaises en Ukraine та ін.

У конкурсній програмі міжнародного кінотелефестивалю студентських фільмів «Пролог» (11–16 листопада у Будинку кіно) було представлено студентські фільми творчих майстерень українських профільних закладів вищої освіти та міжнародних кіношкіл, зокрема Франції, Литви, Португалії, Чехії, Швейцарії, Шотландії, Індії. Серед закордонних конкурсантів нагороди у різних номінаціях отримали: «Найкращий ігровий фільм» – «Голос інших» (Фатіма Касі, Паризька школа La Femis); «Найкращий режисер анімаційного фільму» – «Леді Єдиноріг» (Ребека Речана Пол, кіношкола Індії); «Найкраща робота режисера монтажу» – «На межі» (On the Edge), Maria Claudia Blanco Chararro, Паризька школа La Femis).

Із 9 по 13 листопада Goethe-Institut в Україні влаштував серію показів німецької кінокласики у незвичних локаціях столиці. Це частина серії подій Goethe-Institut «Кіно поза екраном» до 30-річчя інституту в Україні, у межах якого стрічки демонструватимуться поза екранів кінотеатрів. У програмі показів: 9 листопада – «Прості складнощі Ніко Фішера» (реж. Ян Оле Герштер) в Мистецькому арсеналі; 10 листопада – «Біла стрічка» (реж. Міхаель Ханеке) в Urban Space 500; 11 листопада – «Ельзер – Він міг би змінити світ» (реж. Олівер Гіршбігель) в книгарні «Сенс» на Хрещатику; 12 листопада – «Тонні Ердман» (реж. Марен Аде) в «Довженко-Центрі»; 13 листопада – спеціальна подія «Вежа. Ре: інсталяція німецького кіно» у Concert Hall у співпраці з київським клубом *Д* та Photinus Studio з живим електронним музичним супроводом.

За кордоном

Фільм Жанни Озірної «Медовий місяць» здобув гран-прі журі «Золотий атлас» на Міжнародному кінофестивалі в Аррасі (Франція). Її було представлено в головній секції Європейського конкурсу. А фільм «Ізоляція» режисера Ігоря Мінаєва став найкращою документальною стрічкою на 34-му Фестивалі історичного кіно в Пессаку (Франція).

Фільм Павла Острікова «Ти – Космос» (Україна, Бельгія) отримав визнання одразу на двох фестивалях: на FilmFestival Cottbus (Німеччина) здобув нагороду за найкращу режисуру, а на 65-му міжнародному кінофестивалі Thessaloniki International Film Festival у Салоніках (Греція) – приз «Найкращий актор», який було присуджено за головну роль у стрічці українському актору і військовослужбовцю В. Кравчуку. Також ця стрічка здобула 3 нагороди на кінофестивалі в Триєсті Trieste Science+Fiction Festival (Італія): Asteroide award; Audience award (The Begin Hotels); INAF event horizon award.

На найбільшому фестивалі документального кіно у світі – IDFA в Амстердамі (Нідерланди), який цьогооріч проходив з 14 по 24 листопада, українські фільми були представлені в секції «Best of Fests» («Найкраще з фестивалів»). Це – «Пісні землі, що повільно горить» Ольги Журби, «Dear

Beautiful Beloved» Ю Речинського, «Мирні люди» О. Карпович, «Вторгнення» Сергія Лозниці, «Залізо» В. Манського, «Реал» О. Сенцова.

У столиці Болгарії Софії з 8 по 15 листопада пройшла друга частина V Міжнародного фестивалю етнографічного кіно «ОКО». З 2023 року це спільний кінофестиваль України та Болгарії, перша частина заходу цього року відбулася у Болграді Одеської області з 8 по 15 вересня. За нагороди у 4 конкурсних секціях змагалися 88 фільмів, які оцінювало професійне журі. Головну нагороду (JURY GRAND PRIZE) секції ОКО GLOBAL (повнометражний конкурс) здобув фільм «БожеВільні» режисера Дениса Тарасова, 2023 р. (Україна). Спеціальні призи журі: за найкращий повнометражний нон-фікшн фільм – «KIX», реж. Балінт Ревес, Давід Мікулан, 2024 р., (Угорщина, Франція, Хорватія); за найкращий повнометражний ігровий фільм – «Сім благословень», реж. Айелет Менахемі, 2023, (Ізраїль); за фільм із найкращою етнографічною репрезентацією – «Моя Озерна», реж. Каріна Бедковська, 2022 р., (Польща). Спеціальними відзнаками-згадками журі відзначило: фільм «Архів майбутнього», реж. Йорг Бургер, 2023 р., (Австрія) операторський концепт та артрежисуру кінострічки «БожеВільні» реж. Денис Тарасов, 2023 р., (Україна). Фільми двох інших конкурсних секцій – НАШЕ ОКО – Повнометражний національний конкурс та НАШЕ ОКО – Короткометражний національний конкурс – оцінювали Алєк Алєксієв (болгарський актор і продюсер), Галін Георгієв (болгарський етнолог та автор наукових робіт) та Тарас Томенко (український режисер). Головну нагороду секції НАШЕ ОКО – Повнометражний національний конкурс – здобув фільм «Кілометр» реж. Ганна Тиха, 2024 р., (Україна). Спеціальний приз журі за фільм із найкращою етнографічною репрезентацією – «Бартка» реж. Володимир Бакум, 2023 р., (Україна). Спеціальною відзнакою-згадкою за делікатний підхід режисера до теми журі відзначило фільм «Хвостики під час війни», реж. Ольга Бирледяну, 2024 р., (Канада, Україна). Головну нагороду секції НАШЕ ОКО – Короткометражний національний конкурс – здобув фільм «Солдатик» реж. Данил Дедков, 2023 р., (Україна). Спеціальні призи журі: за найкращий короткометражний ігровий фільм – «Якось так про це Різдво», реж. Петир Вилчев, 2024 р., (Болгарія); за найкращий короткометражний нон-фікшн фільм – «Цвіте терен», реж. Ольга Стуга, 2023 р., (Франція, Україна); за найкращий короткометражний анімаційний фільм – «Обіруч», реж. Римма Гефен, Ніка Жукова, 2023 р., (Ізраїль); за із найкращою етнографічною репрезентацією – «Хатка» реж. Катерина Тюрі, 2024 р., (Україна). Спеціальною відзнакою-згадкою «за передачу жахів темної епохи з вражаючим кінематографічним артистизмом» журі відзначило візуальне рішення фільму «La Terre», реж. Михаль Тальковський, 2024 р., Україна. Паралельно весь тиждень тривало глядацьке голосування серед фільмів усіх чотирьох конкурсних програм. За його результатами, глядацький гран-прі болгарської

едиції для фільма-фаворита здобув фільм «Моя Озерна», реж. Каріна Бедковська, 2022 р., (Польща).

На дебютному Міжнародному кінофестивалі Women and the World (IFFWW), який проводила у Лондоні з 21 по 23 листопада українсько-британська асоціація кіно та медіа Talented U, нагороди у різних номінаціях отримали: «Найкращий документальний фільм» та Приз глядацьких симпатій – «Порцелянова війна» режисерів Брендана Белломо та Слави Леонтьєва (копродукція України, США та Австралії); «Найкращий ігровий фільм за версією IFFWW» – «Ля Палісіада» Ф. Сотниченка (сам Сотниченко також здобув відзнаку «Найкращий режисер»); «Найкращий повнометражний телевізійний фільм» – «Капеланки. Молитва у пеклі» Олени Кривенко, на замовлення Суспільного. У рамках міжнародної конкурсної програми 22 листопада відбулася світова прем'єра документального фільму «Спомин» режисерки Д. Левчук.

У Брайтоні, Лідсі та Корнуоллі (Велика Британія) відбулися покази українських стрічок у межах фестивалю «Україна на екрані». Його підтримує програма UK/UA Creative Partnerships від Британської Ради та Українського інституту. Покази були присвячені творчості двох видатних митців українського кіно – Олександра Довженка та Сергія Параджанова. Зокрема показано стрічку Довженка «Земля» (1930) з новим живим музичним супроводом, нову реставрацію фільму Параджанова «Тіні забутих предків» (1965) і його ж стрічку «Київські фрески» (1966). Також у програмі – добірки нових короткометражних фільмів від Київського міжнародного фестивалю короткометражних фільмів та британські прем'єри найновіших українських кінострічок: «Ти – космос» Павла Острікова, «Редакція» Романа Бондарчука, «Квіти України» Аделіни Борець.

На Tallinn Black Nights Film Festival відбулася світова прем'єра фільму «Мишоловка», знятого українським військовим Сергієм Касторних. Трилер став єдиним українським проектом, який був відібраний до основної конкурсної програми.

З 16 по 23 листопада в польському місті Торунь відбувся 32-й Міжнародний кінофестиваль EnergaCAMERIMAGE, присвячений мистецтву операторської майстерності. Цього року вперше в історії фестивалю було представлено спеціальну українську програму, організовану Кінофестивалем українського кіно «КІНОКО». До неї увійшли чотири українські повнометражні фільми: «Ля Палісіада», «Залізні метелики», «Стоп-Земля», «Любий гарний коханий». Окрім кінопоказів, на гостей фестивалю чекали семінари з українськими кінематографістами.

У Баку (Азербайджан) з 28 листопада по 1 грудня проходили Дні українського кіно в межах проекту «Нові горизонти української культури». Подію організувало Міністерство закордонних справ України за підтримки МКСК спільно з кінопродюсерами Юрієм Артеменком та Сергієм Лавренюком.

Першу стрічку програми – «Додому» режисера Нарімана Алієва представив український актор та режисер Ахтем Сеїтаблаєв. Знаковим моментом вечора стало вручення української кінопремії «Золота Дзига» Новрузу Пашаєву, азербайджанському режисеру й актору, за його роль у фільмі «Ля Палісіада». Програма показів включала також стрічки «БожеВільні» Д. Тарасова, «Егрегор» С. Капралова, «Будинок «Слово»: Нескінчений роман» Т. Томенка, «Я, «Победа» і Берлін» О. Ряшиної, «Щедрик» Олесі Моргунець-Ісаєнко, а також анімаційний фільм «Мавка. Лісова пісня» О. Рубан і О. Маламужа.

26–30 листопада у Чехії проходив вже сьомий фестиваль українського кіно. У Празі та Брно прихильники українського кінематографа мали можливість переглянути: «Мирні люди» О. Карпович (копродукція: Україна/Франція/Канада; 2024), «Будинок Слово» Т. Томенка (2024), «Ла Палісіада» Ф. Сотниченка (2023), «Редакція» Р. Бондарчука (копродукція: Україна, Німеччина, Чехія, Словаччина; 2024); «Ти – космос» Павла Острікова та «Киснева станція» І. Тимченка. Крім того, у програмі фестивалю було представлено короткометражні стрічки «Голос Вікторії: щоденник викраденої вчительки» та «Укорінення: національні громади та корінні народи України». Фестиваль проводився за підтримки посольства України в Чехії та громадської організації «Рута». Основним партнером заходу стала Британська Рада в Чеській Республіці.

Ряд українських фільмів було представлено на одному з найбільших кінофестивалів Великої Британії – Leeds International Film Festival (LIFF), який пройшов 1–17 листопада у місті Лідс. Зокрема «Ти – Космос» П. Острікова (конкурсна програма Phenomenon); «Редакція» Р. Бондарчука (конкурсна програма Constellation). Також до конкурсної програми LIFF Shorts увійшло 6 короткометражних стрічок: «Дим від вогню» (Україна, Португалія, Бельгія, Угорщина) Д. Мамайсур; «Прокидаючись у тиші» (Україна, Німеччина) М. Жлуктенко та Данієля Асаді Фаезі; «У Парижі ніхто не думає про завтра» (Україна, Франція) А. Кокура; «Гості з Харкова» (Україна) Г. Лаврінець; «Як це було» (Україна, Польща) Д. Коцура та А. Солоневич; «Алоє, фікус, авокадо і шість драцен» (Україна, Франція) М. Смеречинської.

На міжнародному кінофестивалі документального та анімаційного кіно Dok Leipzig (Лейпциг, Німеччина) було показано низку українських фільмів та презентували проекти, готові до копродукції. Також пройшла міжнародна прем'єра документальної стрічки Аделіни Борець «Квіти України». Окрім цього, відбулися покази фільмів Nice Ladies, режисерки Марії Пономарьової, та «Щоразу затинаюся від звістки з Києва», режисерки Дарини Мамайсур. У межах фестивалю презентували чорнові монтажні фільми з колекції Generation Ukraine – проекту французько-німецької медіаплатформи ARTE, спрямованого на підтримку української індустрії документального кіно. До уваги кінопрофесіоналів представили 5 робіт.

В Анкарі (Туреччина) відбувся Другий фестиваль українського кіно, в межах якого було показано фільми «Захар Беркут», «Мої думки тихі», «Додому» та мультфільму «Фокстер і Макс». Покази організували Українська спілка в Анкарі за сприяння посольства України в Туреччині.

Протягом доби 1-го листопада всесвітню прем'єру картини «ЗЛО» режисерки Ольги Моршинської переглянули у 34-х країнах світу. Окрім України, це: Латвія, Естонія, Німеччина, Канада, Чехія, Іспанія, Швейцарія, Словаччина, Греція, Норвегія, Фінляндія, Словенія, Чорногорія, Молдова, Вірменія та інші.

Покази українських кінострічок відбулися: у Торонто (Канада), у рамках фестивалю європейського кіно, – кінострічки українського режисера Алана Бадоева «Довга доба»; у Відні (Австрія) – «Буча» С. Тіунова (покази, присвячені 1000 дням опору українців повномасштабному російському вторгненню, були організовані представництвами США, ЄС та України при ОБСЄ, посольством України в Австрії в партнерстві з громадською організацією Unlimited Democracy); у Бухаресті (Румунія) – «Люди зі Сталі» Сергія Фоменка (показ організовано за сприяння Посольства Франції в Румунії та Французького Інституту, Посольством України в Румунії); у Празі (Чехія) – «Озброєні піснею» Раяна Сміта (Україна, США).

Візуальні мистецтва

В Україні

З 7 листопада 2024 року до 1 лютого 2025 року у центрі сучасної культури в Дніпрі (DCCC) проходить виставка «Кому ж іще це поле дороге?», створена у співпраці Kultura Medialna з шотландським артцентром Hospitalfield House та Feast Journal за підтримки програми UK/UA Creative Partnerships Британської Ради та Українського інституту. У межах виставки можна побачити роботи як митців з України, так і з інших країн. Серед них Діа Мрад (Ліван), Самаа Емад (Палестина), Назіра Карімі (Казахстан/Таджикистан), Нур Уайда (Індонезія). Кураторками фестивалю стали Катерина Русецька, Сіселі Фаррер, Діана Халілова та Лора Мансфілд.

24 листопада в Довженко-Центрі відбулося відкриття мультимедійної виставки «Ніхто не острів», де було представлено відеоарт, музичні твори, та кераміку від українських та польських діячів культури. Цей проєкт, присвячений півдню України, є аудіовізуальною мандрівкою трьома морями – Азовським, Чорним і Балтійським. Проєкт реалізується агенцією АртПоле у співпраці з Goethe-Institut в Україні і Польським Інститутом у Києві, а також містом Гдиня.

За кордоном

На фотографічному ярмарку Paris Photo 2024, який пройшов з 7 до 10 листопада у Парижі, у Великому Палаці мистецтв (Le Grand Palais), Україна

була представлена в переважній більшості через роботи Харківської школи фотографії та fashion фотогіду Louis Vuitton про Україну. Роботи Бориса Михайлова можна було побачити на стенді галереї Suzanne Tarasieve (C39). Євгеній Павлов, Роман Пятковка, Владислав Краснощок та Сергій Лебединський були представлені галереєю Alexandra de Viveiros (Galerie Alexandra De Viveiros) в секторі Voices (V02). У рамках Paris Photo 2024 відбулася низка подій за участі українських фотографів та кураторів.

Фотограф із Закарпаття Михайло Дорогович отримав дві нагороди конкурсу International Photography Awards 2024. У номінації «Люди. Сім'я» журі конкурсу присудило йому перемогу за цикл світлин про ромських жінок-келделарі з Королева й Підвиногорова. У номінації «Люди. Стиль життя» фотомитець посів перше місце з іншою серією світлин – про життя й побут мешканців високогірних громад Закарпаття.

Українська фундація Pirus Family Foundation передала роботу Н. Кадана «The Sun II» до Інституту сучасного мистецтва в Маямі (ICA Miami). Ця подія стала можливою завдяки підтримці «Voloshyn Gallery» – проєкту київських галеристів М. та Ю. Волошиних. Це перша робота Н. Кадана, що потрапила у музейну колекцію в США.

П'ятеро українських фотографів – Дмитро Купріян, Оксана Омельчук, Анна Жулян, Євгенія Первак та Ігор Чекачков – увійшли до шорт-листа міжнародної премії Form Photo Award 2024. Їхні роботи стали частиною виставки, яка триває у паризькій галереї Talmart.

Музеї. Охорона культурної спадщини

В Україні

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) засудила удари рф у ніч з 14 на 15 листопада, внаслідок яких було пошкоджено пам'ятки культурної спадщини, розташовані в межах об'єкта всесвітньої спадщини під загрозою «Історичний центр Одеси» та його буферної зони, загалом близько двадцяти будівель, у тому числі історичні та релігійні, а також деякі навчальні заклади. ЮНЕСКО засудило ці удари, які порушують міжнародне право. Представниця ЮНЕСКО в Україні К'яра Бардескі зустрілася із представниками Одеського муніципалітету, а наступного дня місія експертів організації виїхала до Одеси, щоб допомогти з оцінкою пошкоджень та підготовкою до убезпечення будівель. У ЮНЕСКО вчергове закликали припинити атаки на культурні цінності, які перебувають під захистом широко ратифікованих міжнародних правових норм.

На Львівщині перебувала спільна місія ЮНЕСКО та ІКОМОС. Впродовж тижня фахівці оглянули дві святині, що у списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО: храм Святого Юра в Дрогобичі та церкву Зіслання Святого Духа у Потеличі. Метою було напрацювати план реагувань на надзвичайні ситуації для об'єктів культурної спадщини в Україні. Базуватиметься він на матеріалах

детального, розширеного документування, зробленого за міжнародними стандартами збереження та консервації об'єктів архітектури, зокрема, за допомогою фотограмметрії та 3D-лазерного сканування. Раніше команда експертів вже оглянула вибрані пам'ятки у Києві та Чернігові. Після опрацювання всього зібраного в Україні матеріалу, ЮНЕСКО та ІКОМОС запропонують методичні рекомендації та нададуть технічну допомогу. Заходи відбуваються під егідою ЮНЕСКО за кошти, виділені урядом Японії у межах проекту цільового фонду ЮНЕСКО/Японії «Підтримка України у сфері культури та освіти: Надзвичайне реагування на Всесвітню спадщину та культурні цінності. Оцінка шкоди та захист», що реалізується з 2023 року.

У Києві 22 листопада відбулася конференція «Презентація реєстру Музейного фонду України» для збереження та відновлення української культурної спадщини. Цей захід став підсумковим у межах проекту «Впровадження системи електронного обліку Музейного фонду України». Його реалізують після підписання меморандуму між Міністерством культури та стратегічних комунікацій України, Українським центром культурних досліджень та Фондом міжнародної солідарності, за підтримки уряду Республіки Польща. З вітальним словом до присутніх звернулася заступниця державного секретаря Міністерства культури і національної спадщини Республіки Польща Марта Ценковська. На заході також був присутній Надзвичайний і Повноважний Посол Польщі в Україні Пьотр Лукасевич.

19 листопада у Рівному ГО «Мнемоніка» презентувала виставку «Голокост у гебіті „Рівне”». Захід було організовано за підтримки «Claims Conference», організації, що фінансово підтримала проєкт, а також єврейської громади Дюссельдорфа та проєкту «Tracks of Memory», який проводиться за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини.

У Львові завершено реставрацію ротонди у Бернардинському дворіку, збудованої майже три століття тому. Пам'ятка отримала нове життя завдяки кропіткій роботі українських і польських реставраторів.

За кордоном

Представників близько 130 музеїв з усієї України, а також дипломатів та урядовців Польщі, Німеччини та України зібрала у Варшаві 4–5 листопада міжнародна конференція «Заповнення сліпих плям 2.0: Нові наративи та роль музеїв у відновленні України», організована Фондацією ОБМІН у співпраці з Міністерством культури та стратегічних комунікацій України та Фондацією польсько-німецької співпраці під патронатом Верховної Ради України, Бундестагу Федеративної Республіки Німеччина, голови уряду землі Саар Анке Релінгер, Маршалка Сенату Польщі Малгожати Кідави-Блонської та мера Варшави Рафала Тшасковського. Учасники конференції обговорили сучасні виклики та перспективи повоєнного розвитку музейної справи в Україні. Музейники ділилися досвідом, шукали нові підходи до висвітлення української

історії та культури, а також обговорювали можливості для розширення співпраці з міжнародними партнерами. Центральною темою стала деколонізація музейних наративів та створення нових експозицій, що відображатимуть українську ідентичність та історію. Під час конференції також йшлося про другий етап впровадження електронної системи реєстру Музейного фонду України.

У Національному музеї історії України втілено ще один проєкт з фондом ALIPH (Міжнародний альянс із захисту спадщини в зонах конфлікту), співпраця з яким розпочалася в перші дні повномасштабної війни. Ця організація за підтримки Європейського Союзу профінансувала проєктування ремонту даху Скарбниці Національного музею історії України, а також оновлення систем, що забезпечують охорону й пожежну безпеку філії.

18 листопада в міланській галереї Centro Brega в Італії Український інститут відкрив виставку проєкцій робіт трьох українських мисткинь: Любові Панченко, Поліни Райко та Жанни Кадирової «Вицвілі кольори» (Colori Spenti). Проєкт розповідає історії художниць, чії долі та творчість переплелися з трагічними подіями російської агресії в Україні – від окупації Бучі на Київщині до підриву Каховської ГЕС. Експозицію супроводжувала комунікаційна кампанія та публічна програма.

Виставку від Харківського літературного музею «Антитекст», було відкрито 15 листопада в австрійському місті Грац. Експозиція працювала у виставковому фоє комплексу AULA, у рамках щорічної конференції та загальних зборів Австрійського товариства славистів у Граці, і тривала до 19 листопада. Вона розповідає про те, як українська література та культура пережили періоди радянських репресій, цензури та спроб винищення, а також проводить паралелі з сучасною росією та її зусиллями підірвати ідентичність України під час нинішньої війни.

У Музеї церковної спадщини у Вільнюсі 12 листопада відбулася презентація україномовного аудіогіда, який вже став четвертим у Литві, а також інформаційного видання музею українською мовою. Ця ініціатива стала можливою завдяки підтримці першої леді України Олени Зеленської. Проєкт реалізовано за підтримки Міністерства закордонних справ України та співпраці Посольства України у Литві та Музею церковної спадщини у м. Вільнюс.

Українські аудіогіди тепер є і в Латинській Америці. Після Ліми (Перу) і бразильського Сан-Паулу вони стали доступні в Мексиці та Аргентині. На маршрутах туристичних автобусних турах столицями – Мехіко та Буенос-Айресом.

У музеях Ватикану одночасно з'явилося вісім аудіогідів українською мовою. Це 8 екскурсійних маршрутів. До комплексу музеїв належить, зокрема, Сикстинська капела та Папські апартаменти. Реалізація проєкту стала можливою завдяки Посольству України у Ватикані.

Література В Україні

Не лише українські митці, а й поети та письменники з Польщі, Хорватії та Литви взяли участь у подіях першого міжнародного фестивалю «Земля поетів», який приймав 9–10 листопада Львів. Фестиваль проходив під гаслом «Поети творять націю».

За кордоном

Цього року після кількарічної перерви Україна була представлена окремим стендом на віденській виставці-ярмарку Buch Wien в Австрії (20-24 листопада). На стенді були зібрані україномовні видання 6 видавництв: «Видавництво Старого Лева», «Час Майстрів», «Темпора», «Білка», «Фоліо», «Видавництво». Його появи на Buch Wien сприяли Посольство України в Австрії, Український інститут книги і МЗС України. Окремий стенд на виставці зробило видавництво «Ранок». У рамках ярмарку також відбулася низка заходів, пов'язаних із війною РФ проти України, пройшли дискусії за участі вітчизняних авторів: Тетяни Малярчук, Софії Андрухович, Наталки Сняданко, Ірини Цілик та інших. 19 листопада у Віденській ратуші відбулася урочиста подія, присвячена книжці А. Куркова «Пікнік на льоду». Цей роман обрало австрійське журі програми «Одне місто. Одна книжка» для безкоштовного розповсюдження в 100000 копіях.

Український стенд уже вчетверте було представлено на Монреальському книжковому салоні (Квебек, Канада). Традиційно на стенді були представлені книжки трьома мовами: українською, французькою та англійською. Цього року на стенді було розміщено й експозицію книжок, знищених росією під час атаки на Харків 23 травня, внаслідок якої була зруйнована друкарня видавництва Vivat «Фактор-Друк».

Речник Міністерства оборони України Дмитро Лазуткін переміг на поетичному конкурсі у Відні, організованому у межах європейської мережі культурної співпраці EUNIC Austria.

Письменниця Ю. Іллюха отримала австрійську літературну премію Rotahorn-Literaturpreis («Червоний клен») за уривки зі збірки «Мої жінки». Переможців премії обирають серед авторів журналу Manuscripte.

Книга «Я перетворююсь...» Володимира Вакуленка вийшла польською, французькою та німецькою в межах програми підтримки перекладів Українського інституту книги Translate Ukraine 2024. Польський переклад книги видали у видавництві Fundacji Pogranicze. Із української на польську мову переклали Богдан Задура та його син Марк. Французьке видання вийшло в Канаді, у видавництві Éditions Hashtag. Перекладачами стали Ростислав Немцев та Felicia Mihali. Назву книги адаптували так – «Перші дні окупації. Останні дні Володимира». Німецькою книгу переклала Beatrix Kersten для видавництва Friedrich Mauke Verlag.

В перекладі іноземними мовами також з'явилися: «Вишиваний. Король України» німецькою – в австрійському видавництві UStream Verlag (переклала Клаудія Дате); поетична збірка Ю. Андруховича «Set change» («Зміна декорацій») – в американському видавництві New York review books (переклад здійснили Остап Кін і Джон Хеннесі), збірка Ю. Мусаковської «The God of Freedom» («Бог свободи») – в американському видавництві Arrowsmith Press (переклад здійснила американська письменниця й поетка Олена Дженнінгс

разом із самою авторкою); збірка «Мої жінки» Ю. Іллюхи – в італійському видавництві Le Mezzelane (переклала Марина Соріна), словацькою мовою – у видавництві Motyl (перекл. Вероніка Голдінякова), а німецькою – у видавництві Thanhauser (перекладачі: Христина Назаревич і Гаральд Флейшман); щоденник «Хроніка одного голодування» і збірка малої прози «4 з половиною кроки» Олега Сенцова англійською мовою – в американському видавництві Deep Vellum Publishing (переклали Дмитро Киян і Кейт Цуркан); «Оформляндія» українського письменника та військовослужбовця М. Камиша – у грецькому видавництві Vaxikon (переклала Марія-Нефелі Таміа).

За підтримки Посольства України в Анкарі та Генерального консульства в Стамбулі було проведено презентацію книги Василя Куйбіди «Сліди на воді» в перекладі на турецьку мову Тудори Арнаут. Книга надрукована в видавництві «Академія Парадигма» в. Чанаккале (Туреччина).

Бібліотеки

В Україні

У рамках акції «Українській молоді – європейську книгу» Національна бібліотека Франції спільно з Посольством України у Франції передала Одеській національній науковій бібліотеці в дарунок добірку книг. Відтак книжковий фонд ОННБ поповнили понад сто книжок французькою мовою різноманітної тематики. «Українській молоді – європейську книгу» є другим етапом проєкту «Українським дітям – українську книгу», що ініційований Держкомтелерадіо спільно з Офісом Президента України, Міністерством культури та стратегічних комунікацій, Міністерством закордонних справ України після початку повномасштабної війни.

За кордоном

У Будапешті з'явилася нова «Українська книжкова полицка» – дитячі українські книги поповнили полиці бібліотеки угорської Реформатської загальноосвітньої школи «Juliana», де навчаються близько 80 українських дітей. Ініціативу реалізовано в рамках проєкту першої леді О. Зеленської, спрямованого на популяризацію української літератури у світі. Добірку книг, з яких сформують українські книжкові полицки, також було передано до бібліотеки Ватикану, Медіатеки Андре Мальро у Страсбурзі (Франція), центральної публічної бібліотеки Вінніпега (Канада) та бібліотеки освітнього центру “Volia” ім. Едвартза Вірзи. Крім того, перша в Колумбії українська книжкова полицка з'явилася в університеті Ла Сабана в місті Чіа.

Благодійність

За кордоном

Американський фонд Revival Foundation у співпраці з аукціонним домом Christie's організували благодійний захід «Мистецтво рятувати життя», який

відбувся в Музеї Вікторії та Альберта в Лондоні (Велика Британія). Серед лотів – роботи українських художників: Оксани Мась, Жанни Кадирової, Арсена Савадова, Назара Білика, Артема Волокітіна, Ліни Кондес, Meshi/Kepler, Кирила Єльчиця та Володимира Козюка. Крім того, було представлено документальне 3D-відео «Мурали» художника Артема Іваненка, створене у співпраці з командами з Польщі, США та Іспанії. Вторговані кошти підуть на підтримку українських художників-учасників аукціону та художників, які продовжують свою професійну діяльність під час бойових дій в Україні.

18 листопада у нью-йоркському театрі Bedlam West End Theatre пройшли благодійні театральні читання «Diary of War: Women» – щоденників семи українок, які розповіли про свій досвід переживання повномасштабного російського вторгнення. Авторка і продюсерка проєкту – Дар'я Коломієць. Мета читань у Нью-Йорку – нагадати американцям про 1000 днів повномасштабного вторгнення і майже 11 років російської війни, а також залучити глядачів до підтримки України через благодійні внески на потреби бойових медиків. Режисеркою читань стала Муза Гурніс, вона також читала один зі щоденників.

Програми обміну В Україні

Центр нової культури Some People разом з Goethe Institut проводять спільні резиденції з обміном досвідом між українськими та німецькими саундпродюсерами, а також серію їхніх виступів на подіях спільнот у Харкові і Києві. У межах програми в Україну приїхала резидентка культового берлінського клубу Трезор – Toxido Mask. Її виступ у Харкові відбувся 22 листопада в Some People, а 24 листопада – в київському клубі «Д». На вечірці 22 листопада, крім Toxido Mask, виступав британець з лейблу Ecke Records – Escap Verte. Сцену з ними розділив резидент Some People Слава Komponente.

Побратимство

У рамках святкування 525-річчя литовського міста-побратима Рокішкіс делегація з Дубна Рівненської області презентувала виставку дитячих робіт, створених вихованцями Дубенської школи мистецтв. Галерею розмістили у садибі Рокішкіса, а згодом вона переїхала до зали засідань муніципалітету.

Цирк За кордоном

8 листопада розпочався гастрольний тур Національного цирку України у Франції з презентацією циркової програми «LE MIRACLE DE NOEL» – «Диво Різдва». Першим майданчиком для виступу став Палац спорту та розваг міста Аяччо на острові Корсика.

Безбар'єрність

27 листопада Міністерство культури та стратегічних комунікацій України спільно з латвійською організацією SUSTENTO провели вебінар «Безбар'єрність. Проста мова в музеях», спрямований на реалізацію Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року за ініціативи першої леді України Олени Зеленської «Без бар'єрів».

Міжнародний конгрес ТЕСН4Life у Львові (21 та 22 листопада), організований ПРООН в Україні за фінансової підтримки Уряду Нідерландів, продемонстрував кращі практики використання асистивних технологій (АТ). Вони покликані підтримати людей з інвалідністю та підкреслити трансформаційну роль технологій у подоланні викликів війни та сприянні інклюзії.

Арттерапія

В Україні

У рамках проекту «Мистецтво допомагати» МКСК у співпраці з Товариством Червоного Хреста України та за підтримки Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти успішно завершили I етап тренінгів з першої психологічної допомоги (ППД) для викладачів мистецьких закладів. Серія тренінгів з першої психологічної допомоги проводиться Українським Червоним Хрестом у рамках проекту «Підтримка психологічного здоров'я та психосоціальна підтримка переміщеного населення з України», що реалізується за підтримки Європейської комісії та Данського Червоного Хреста.

Підтримка України у світі

У Нью-Йорку, в рамках 15-го щорічного кінофестивалю DOC NYC, відбулася прем'єра документального фільму «Перший ряд», який розповідає про українських артистів балету в еміграції. Продюсеркою стрічки стала американська актриса Сара Джессіка Паркер, а головну роль виконав ветеран російсько-української війни та громадський діяч Олександр Терен. У рамках цього ж фестивалю відбулася світова прем'єра стрічки австралійсько-британської режисерки Сари Маккарті «Після дощу: викрадені Путіним діти повертаються додому». Фільм розповідає, зокрема, про родину з Маріуполя. Глядачі мали можливість поспілкуватися з режисеркою фільму та окремими його героями, які приїхали на прем'єру.

У межах Другої міжнародної конференції «Crimea Global» 22 листопада відбувся спеціальний захід «Діти війни: висвітлення зруйнованого життя українських дітей крізь призму документальної журналістики», організований Центром прав людини ZMINA. Учасники заходу переглянули документальний фільм «Діти війни» (в оригіналі – «Los Niños de la Guerra») мексиканської журналістки Хані Новель, після чого відбулася дискусія за участі авторки стрічки.

22 листопада в Баку (Азербайджан) було офіційно відкрито виставку литовських фотографів Антанаса Суткуса, Артураса Морозоваса та Тадаса Казакавічюса «НЕ ВСІ. Портрети біженців війни». Виставку доповнив документальний короткометражний фільм «Фотосесія» режисера Вітаутаса В. Ландсбергіса, який показав процес створення цих світлин.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко, провідний редактор
сектору ДЗК відділу НАУІ
Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,6. Б/т. Зам. 4. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12